

Dinie Boogaart eert haar vader met kunstboek

Heitelân heet het nieuwe kunstboek van beeldend kunstenaar Dinie Boogaart (1963). Een verwijzing naar het Friese platteland met zijn hoge wolkenluchten, maar vooral een wenk naar haar jong overleden vader Liuwe Postma. „Sjoch it as in foarm fan earherstel. Yn 'e grûn hat er noait witten wêr't er weikaam. Tagelyk hâlde er sa fan syn krite en fælde er him hjir sa thús.”

Gerbrich van der Meer • Jilmer Postma, Peter de Jong

Ze was op zolder druk aan het redderen toen haar oog viel op een krantenartikel. Er stond een gedicht in: *Om Fryslân*. De naam van haar vader stond eronder en het jaartal 1951. Vol verbazing las ze de tekst. Was hij echt nog maar negentien toen hij dit gedicht schreef? Yn 't noard-westen fan Jerpe, by de wide see en 't strân, leit it lantsje fan myn hope: 't Fryske mar- en polderlân. Acht strofen lang karakteriseert hij de Friese provincie. O, wat houdt hij van dit grasland, van zijn mensen en zijn eigen taal. „Lân fan griene greiden mei swart-bûnte melke-kij' dicht hij: 'Lân fan skolp'jrend wetter dêr't de sylboat farre kin, of 'lân fan sterke minsken, der't men't net gau sitte lit.'

Toen haar moeder zes jaar geleden overleed en de zolder moest worden opgeruimd, was Dinie Boogaart allemaal boeken, krantenartikelen, foto's en gedichten tegengekomen. „Us heit bewarre ek alles wat los en fêst striet." Ze had er de tijd voor genomen. Misschien dat deze zoektocht haar wat dichtert bij haar vader Liuwe zou brengen? En misschien ook bij zichzelf?

Grote schande
Het is 14 november 1931. Op Sânbullen onder de rook van Kollumerzwaag bevalt een jonge vrouw op miraculeuze wijze van een gezonde jongen. Wie de vader is? Er komt geen antwoord. Eén ding is zeker. De geboorte van dit meisje is een grote schande en hij zal zeker niet worden gedoopt in de Gereformeerde kerk van Kollumerzwaag. Wie die meid is? Boogaart: „Us beppe, dat jonkje wie ús heit.”

Onder de rook van Kollumerzwaag bevalt een jonge vrouw op miraculeuze wijze van een gezonde jongen

Vier jaar later trouwt beppe Postma met een volle neef en krijgt Liuwe er een paar broertjes en zusjes bij. Als Liuwe zijn moeder later vraagt wie toch zijn vader is, houdt zijn moeder de mond stijf dicht. Hij zal er nooit achter komen.

Haar vader was een buitenbeentje in het gezin, vertelt Boogaart. „Hy koe goed leare. Echt in erudite man. Wie er earst haad fan 'e skoalle yn Eksmoarre, letter waard er nei de middelbere akte learaar skiednis oan it lchtuskolleeje yn Drachten. Hy wie o sa ynteressearre yn skiednis. Ja, hiel frapant. Jo eigen ferline net kenne, en dan sa'n nocht hawwe oan skiednis.”

Ze weet nog dat ze 's avonds terugkwamen van een brulloft. „Ik sil in jier as tolve west hawwe. Wy sieten yn 'e auto ûnderweis nei hús. 'Hoe kin it dat heit in Postma is en

de rest Van der Veen hjir?, frege ik." Het bleef muissil. Boogaart: „Ik bin grut wurden yn in dooplot.”

In het begin van de twintigste eeuw was het zaak om je als Gereformerd bejliedend lid te houden aan de ongeschreven gedragsregels van de kerk. Deed je dat niet, dan had je een groot probleem. „Us heit is ek pas doopt doe't ús beppe Herfoarme waard.”

Boogaart heeft inmiddels een vermoeden wie de vader is geweest. „Kwa uterlik en intelliginsje hawwe se in soad fan inoar.” Het houdt haar bezig. „Dy man is wol myn pake, no?”

Haar vader was nog maar begin veertig toen hij getroffen werd door een hartinfarct, een paar jaar later kreeg hij kanker. Een tweede hartinfarct maakte het niet beter. Liuwe Postma stierf toen hij 58 jaar oud was. „Earme man, ik tink dat er him altyd miskend field hat.” Dini was toen nog maar 29 jaar. „Hy hat noch witten hoe't ik my ûntjin haw. En ik haw noch altyd fragen. Lykas: soene myn artistike aspirasjes fan dy ûnbekende famylje komme?”

De statische kant binnen het gereformeerde geloof bleef het gezin achtervolgen. Alles voor de schone schijn, was het motto van huize Postma. Fruikend, weet Boogaart. „Als iet niet moe eksploeden. En ik haw noch altyd fragen. Lykas: soene myn artistike aspirasjes fan dy ûnbekende famylje komme?”

Geen doornse meije
Boogaart ontdekte haar tekentalent toen ze van haar toenmalige tekenleraar en beeldend kunstenaar Pier Feldema een tien op haar rapport kreeg. „In sien?, tocht ik doe, dat is seker net hielendag gewoan.” Maar misschien was ze ook geen door-

As bern fûn ik it al geweldig om lizzend op 'e rêch nei de wolken te sjen

sneise meisje. „Ik wie altyd yn 'e byt te finen om nije keunstboeken op te heljen. Wylst myn freondinnen it drok hiene mei haren kearelijesjes, sies ik mei de kop yn 'e boeken.”

Toen de wvo'er hoorde dat je tekenen als examenvak kon doen op de havo, stapte ze acuut over. Ze wist immers al wat ze wilde. „Twee jaar later zat de havist op de Academie voor Beeldende Kunsten te Kampen. Daarna volgden nog de rijksacademie Amsterdam en de Academie voor Beeldenden Kunsten Mijneva te Groningen. „Der haw ik doe noch in learafoech helle. No tink ik wolris, miskien benammen omdat ús heit en mem beide yn it learafoek sieten. Jo wolle dochs faldwaan oan it byld fan jo âlden.”

Inmiddels woont Boogaart alweer 26 jaar in de oude kleuter-

school van Nijega met haar man Jean-Pierre. Dochter Beau (21) studeert in Engeland. Kortgeleden maakte ze in kader van haar studie nog een korte film over haar moeder. Boven op zolder heeft Boogaart haar atelier waar ze overdag steevast te vinden is. Portretten maakt ze, naakten, stillevens en landschappen die in binnen- en buitenland grif verkocht worden. De landschappen zijn altijd Fries, vertelt ze. „Omdat ik dy it bêste ken.” De weidse landschappen van de Zuidwesthoek. Een dak van een boerderij dat licht vangt... „Ik hield sa fan dy bylden. Der wol ik hiel graach mei oan 'e slach.” Bij Boogaart is het grootste gedeelte van een Fries landschap gereserveerd voor de wolkenluchten. „Ik bin gek op loftten. Der kin ik myn fantasy sa prachtich op loslitten. As bern fûn ik it al geweldig om lizzend op 'e rêch nei de wolken te sjen. Loftten binne ek tiddeles. Sjoch mar nei it wurk fan de santjinde-iuwse skilder Van Ruysdaal. De wize wêrop't de wolken en it wetter it ljocht fange is neat foerae. Om dy beweging en kleuren te pakken fyn ik in prachtige útdaging.” Ze glimlacht. „En dan in bytse oerdruwe, fansels.” Ook vind je vaak Friese koeien op haar landschapsdoeken. „Koeien zijn de lichtvangers in het landschap”, sei de njonnetjinde-iuwse keunstskilder Roelofs, in foarrinder fan de Haagse school. Sa sjoch ik dat ek hiel bot.”

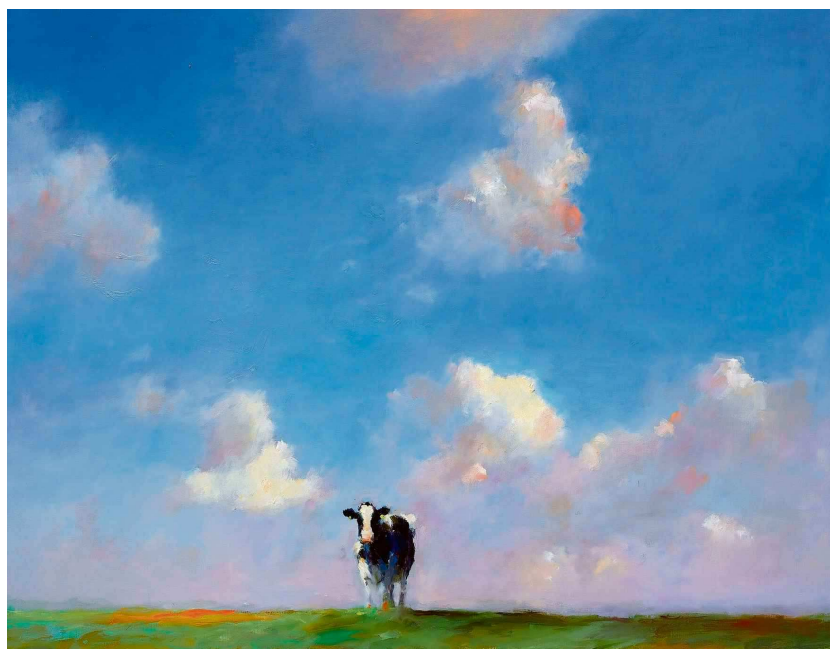
Boogaart schildert realistisch, tegelijkertijd gaat het niet zoeer om het plaatje, maar vooral om de achterliggende bedoeling. „Sa'n bootasje mei dy grutte wolkeloef. It giet dan echt net om dat skipke. Wol om it ljocht wat op it seil falt en it gefoel dat der by heart.”

Misschien dat dat meesterschap is? Boogaart knikt. „De Russyske

Ik woe it sá moai meitsje dat ús heit, as er dat sjen kind hie, sein hie: 'dat hast moai dien.'”

Dinie Boogaart bij het schilderij van haar vader: *De dichter en de dea* (1997)

ballerina Anna Pawlowa sei ris: 'leer de techniek beheersen, vergeet die weer en wees echt.' Dat is a wier. Skilderje is fakmanskip. Masterskip is as dêr boppe útstige kinst. Echt wêze, dat is myn missy. "En daer is moed voor nodig. Ook de kwestbare kanten, de hoogte- en dieptepunten van het leven krigen daarin plek. Zoals haar voorjaarsdoeken. Ieder voorjaar als de lammeren weer in de wei darterlen, de vogels hun nesten bouwen, is de beeldend kunstenaar geroerd. „Dat nije libben, dat hoopvolle wol ik hiel graach skilderje.” Vreugdevolle schilderijen zijn het, maar met een donkere ondertoon. Wat wil je ook als je een kind aan wiegendood hebt verloren, als je weer hebt van leven en dood. Het schilderen was in die donkere periode haar redding. „Dêrûnder hie ik it ferstjerren fan ús jonkje Jaune net ferhaptúkje kind. It skilderjen help my om wer by mysels te kommen.”

Trouw aan zichzelf, verbindt ze zich in haar schilderijen steeds weer met het leven. En met de mensen om zich heen. Met haar dochter Beau, haar man Jan die ze portretteerde en anderen die haar de vrije hand gunnen. En dus nu haar vader. „De eksposysje en it keunstboek *Heitelân* is opdroegen oan ús heit dêr't ik my sa mei ferbin fêl. Syn wize fan sjen sjoch ik yn myn skilderingen werom.”

Toen ze besloot om dit project aan te gaan, veranderde ook het schilderproces. „Sint dy tid site ik soms te skilderjen en tocht dit, soe ús heit moai fûn hawwe. Dy gedachte ûntroerde my. Ik woe it sá moai meitje dat ús heit, as er dat sjen kind hie, sein hie: 'dat hast moai dien.'”

Naar aanleiding van kunstboek *Heitelân* en de expositie *Heitelân* in Nijega, die nog te zien is tot 2 september, www.dinieboogaart.nl